

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 3 listopada 2015 r.

PS-KNPS.431.2.24.2015.EK

**Pani
Aneta Grzelka
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
Dzierżoniów**

WYSTĄPIENIA POKONTROLNE

W dniach 21-22 września 2015 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej „ustawą”, (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 j.t.) zespół kontrolny w składzie Edyta Kubicka - starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Piotr Szafarowicz - starszy inspektor wojewódzki, kontroler z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie.

Zakres kontroli obejmował organizację systemu pracy z rodziną w gminie miejskiej Dzierżoniów oraz zgodność zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o Plan Kontroli Wojewody Dolnośląskiego na II półroczu 2015 r. zatwierdzony w dniu 23 czerwca 2015 roku. W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 września 2014 roku do 21 września 2015 r., funkcję Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej sprawowała Pani Aneta Grzelka, odpowiedzialna za wykonywanie zadań w obszarach kontrolowanych zagadnień. W zakresie działalności jednostki objętej kontrolą wydaje się ocenę pozytywną.

Uzasadnieniem powyższej oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne zostało przeprowadzone na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej, oświadczeń składanych przez Dyrektora i pracowników jednostki, aktów prawa miejscowego, akt osobowych.

W toku kontroli ustalono:

Zgodnie z art. 10 ustawy za prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina. Rada Miejska Dzierżoniowa podjęła uchwałę Nr XVII/126/11 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej (OPS) w Dzierżoniowie. W § 8 ust. 1 pkt 6 Statutu określono w strukturze organizacyjnej OPS – „Zespół do spraw asysty rodzinnej”. W związku z tym, w dniu 2 kwietnia 2012 r. Burmistrz Dzierżoniowa wydał zarządzenie Nr 180/2012 w sprawie wyznaczenia OPS w Dzierżoniowie do organizacji i realizacji pracy z rodziną. W § 2 ust. 2 pkt 5 Statutu wskazano podstawę prawną ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w postaci zapisu: „*innych ustaw*”. Natomiast w § 6 ust. 2 pkt 9 błędnie wskazano zadanie: „*wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*” jako zadanie z zakresu pomocy społecznej. ***Należy poprawić i doprecyzować zapisy Statutu w powyższych obszarach.*** Szczegółową strukturę organizacyjną, wewnętrzny podział zadań i odpowiedzialności pracowników określa Regulamin organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej. W okresie objętym kontrolą w OPS obowiązywały dwa Regulaminy organizacyjne: z dnia 27.04.2012 r. wprowadzony zarządzeniem Dyrektora OPS Nr 6/2012 i drugi z dnia 30.04.2015 r., wprowadzony zarządzeniem Dyrektora OPS Nr 4/2015. Aktualny Regulamin, wśród zadań OPS, wymienia wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, bezpośrednią komórką, która je realizuje jest Zespół ds. asysty rodzinnej wchodzący w skład Działu Pomocy Środowiskowej.

W Zespole ds. asysty rodzinnej zatrudnionych jest czterech asystentów, specjalista pracy z rodziną i dwóch pracowników socjalnych. Asystenci swoją opieką obejmują nie więcej niż 15 rodzin. Wszystkie osoby pracujące w Zespole ds. asysty rodzinnej złożyły stosowne oświadczenia oraz mają wymagane kwalifikacje zawodowe, ukończyły studia pedagogiczne wyższe magisterskie lub licencjackie.

Zgodnie z art. 176 pkt. 2 ustawy gmina powinna tworzyć możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodzin i również je finansować. Stwierdzone w aktach osobowych liczne zaświadczenia potwierdzają, że w okresie podlegającym kontroli pracownicy uczestniczyli w wielu szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje oraz podejmowali studia podyplomowe. Formy te współfinansowane były ze środków Gminy Miejskiej Dzierżoniów, a studia ze środków unijnych.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa Programy Wspierania Rodziny:

- przyjęty przez Radę Miejską Dzierżoniowa uchwałą Nr XXIV/165/12 z dnia 25 czerwca 2012 r., na lata 2012-2014;
- oraz aktualnie obowiązujący, przyjęty przez Radę Miejską Dzierżoniowa uchwałą Nr LIV/369/14 z dnia 24 października 2014 r., na lata 2015-2017.

Corocznie do dnia 28 lutego, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej przedkłada Burmistrzowi Dzierżoniowa zbiorcze sprawozdanie z realizacji Programu. Złożone w bieżącym roku sprawozdanie zbiegło się z końcem okresu obowiązywania Programu opracowanego na lata 2012-2014. Wskaźniki realizacji zaplanowanych w nim zadań wskazują, że w każdym obszarze podjęto działania w kierunku osiągnięcia wyznaczonych celów. Jego realizacja pokazała również, że ważnym zadaniem na przyszłość jest systematyczne podnoszenie kompetencji psychologiczno-społecznych rodziców, ułatwienie dostępności usług specjalistycznych oraz wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych.

Jednocześnie wychodząc naprzeciw problemom rodzin, opracowany Program Wspierania Rodzin na lata 2015-2017, zakłada kontynuację dotychczasowych działań poprzez organizowanie różnorodnych form pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej.

W ramach pracy z rodziną, o której mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, pracownicy Ośrodka i inne współpracujące z nim instytucje:

- udzielają konsultacji, poradnictwa specjalistycznego, prowadzą terapie i mediacje.

Usługi świadczone są przez psychologów i pedagogów zatrudnionych na terenie miasta Dzierżoniowa w Ośrodku Pomocy Społecznej, Centrum Aktywizacji Społecznej (CAS), Towarzystwie Przyjaciół Dzieci (TPD), Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia (PCPR i OZ).

- udzielają pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego. Usługę świadczy prawnik, który przyjmuje: w OPS, w TPD, w CAS, w PCPRiOZ.

Na terenie miasta Dzierżoniowa działają grupy wsparcia oraz warsztaty rodzicielskie. Są one organizowane przez:

Ośrodek Pomocy Społecznej

- Grupa wsparcia dla matek wychowujących dzieci wymagających wsparcia.
- Grupa wsparcia dla rodziców, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej
- Warsztaty rodzicielskie.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

- Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy.

Centrum Aktywacji Społecznych

- Grupa dla osób doznających przemocy.
- Warsztaty rodzicielskie.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera rodziców w procesie wychowawczym również poprzez inicjatywy informacyjno-edukacyjne. Są to min. konferencje tematyczne prowadzone przez psychologa zatrudnionego w OPS.

Ośrodek Pomocy Społecznej włącza się także w ogólnopolskie i lokalne akcje na rzecz dziecka i rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje systematycznie projekty socjalne skierowane do rodzin zagrożonych lub borykających się z problemami, mające na celu rozwijanie ich umiejętności wychowawczych, opiekuńczych, na nabywaniu przez nich sprawności w prowadzeniu gospodarstw domowych i racjonalnej organizacji czasu wolnego.

W pracy z rodziną, Ośrodek zobowiązany jest do udzielania z wniosku wsparcia w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły w tym zakresie wnioski.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przydziela się asystenta, po spełnieniu wymogów i na zasadach określonych w art. 11 ustawy. Na dzień kontroli zatrudnionych było czterech asystentów.

Na podstawie losowo wybranych pięciu teczek zawierających dokumentację ich pracy z rodziną, dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w ustawie.

W aktach poszczególnych rodzin znajdowały się:

- kwestionariusze wywiadów środowiskowych wypełnione przez pracowników socjalnych, którzy jednocześnie wnioskowali o przydzielenie asystenta;
- wniosek rodziny o przydzielenie asystenta;
- *zgoda Kierownika Działu Pomocy Środowiskowej na przydzielenie asystenta, co jest niezgodne z art. 11 ustawy. Wskazane jest, aby w przyszłości zgodę taką wydawał kierownik jednostki kontrolowanej.*
- karta pracy z rodziną założona na każdy miesiąc, w której odnotowywane są wszystkie podejmowane przez asystenta działania;

- plany pracy z rodziną (zawierające: cel główny, cele szczegółowe, wykaz działań, termin ich wykonania, osobę odpowiedzialną), w przypadku niektórych rodzin których dzieci przebywały w pieczy zastępczej plany opracowywane były bez współpracy z koordynatorem, natomiast niektóre opracowywane były we współpracy z wychowawcą z placówki w której przebywało dziecko. **Należy zacieśnić współpracę z koordynatorami i zawsze przy ich udziale opracowywać plany pracy, w sytuacji gdy dotyczy to rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej.** Zwrócono również uwagę na brak konsekwencji w opracowywaniu nowych planów lub ich aktualizowaniu. Trudno było określić przesłanki decydujące o powstaniu nowego planu lub tylko jego aktualizacji. **Należy uporządkować i ujednolicić dokumentację w tym zakresie.**
- okresowe oceny sytuacji rodziny dokonywane wcześniej co 6, obecnie co 3 miesiące. Oceny przekazywane były Kierownikowi Działu Pomocy Środowiskowej. **Należy w przyszłości przestrzegać zapisu art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy i powyższe oceny przekazywać kierownikowi jednostki.**
- protokoły z posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka z placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których obecni byli asystenci rodzin;
- po zakończeniu pracy asystenta z rodziną zostaje ona objęta monitoringiem. Przynajmniej raz w miesiącu odbywają się wizyty pracownika, z których sporządza się notatki służbowe. Monitoring, jeżeli rodzina funkcjonuje poprawnie, zwykle prowadzony jest rok.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Ośrodka, na terenie Gminy Miejskiej Dzierżoniów nie funkcjonują rodziny wspierające, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. b ustawy. Nie działają również placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy. Są natomiast jednostki (świetlice) zapewniające pomoc w opiece nad dziećmi rodzinom ubogim i z problemami, które najczęściej są także objęte opieką i wsparciem Ośrodka. Należą tu dwie placówki prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci i jedna przez Caritas Archidiecezji Świdnickiej. W miejscach tych dzieci otrzymują pomoc w nauce, mogą rozwijać swoje pasje, zdolności i zainteresowania. Dodatkowo w dwóch z nich jest zorganizowane dożywianie.

Do zadań własnych gminy należy, zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli z terenu miasta Dzierżoniowa w pieczy zastępczej przebywało 44 dzieci, z tego w pieczy instytucjonalnej 10, w pieczy rodzinnej 34. W związku z tym koszt pobytu dzieci w pieczy jest ponoszony przez gminę odpowiednio w wysokości 10% w przypadku 16 dzieci, 30% - 13 dzieci, 50% - 15

dzieci. W tym celu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie obciąża Ośrodek Pomocy Społecznej w formie noty księgowej.

Realizując wymóg art. 179 ust.1 ustawy, Dyrektor Ośrodka przedstawia corocznie Burmistrzowi Dzierżoniowa sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny wraz z zestawieniem potrzeb na rok kolejny, związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny. Natomiast w ramach zadań z zakresu administracji rządowej wynikających z art. 177 ustawy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie korzysta z Rządowego Programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, oraz wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020.

Wobec braku nieprawidłowości w obszarach objętych kontrolą, nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Dorota Gajbrowska
Z-CIA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

.....
kierownik jednostki kontrolującej

Do wiadomości:

1. Urząd Miejski w Dzierżoniowie
2. a/a

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

wz. Kierownik G. Z. w. a
Ewelina Zygmunt

bnf